

JSEŠ HUSTEJ, NEBO NE?

Tomáš Kučera, Lukáš Machátý, Jan Adamec

Martin Kákona (supervisor)

ABSTRAKT

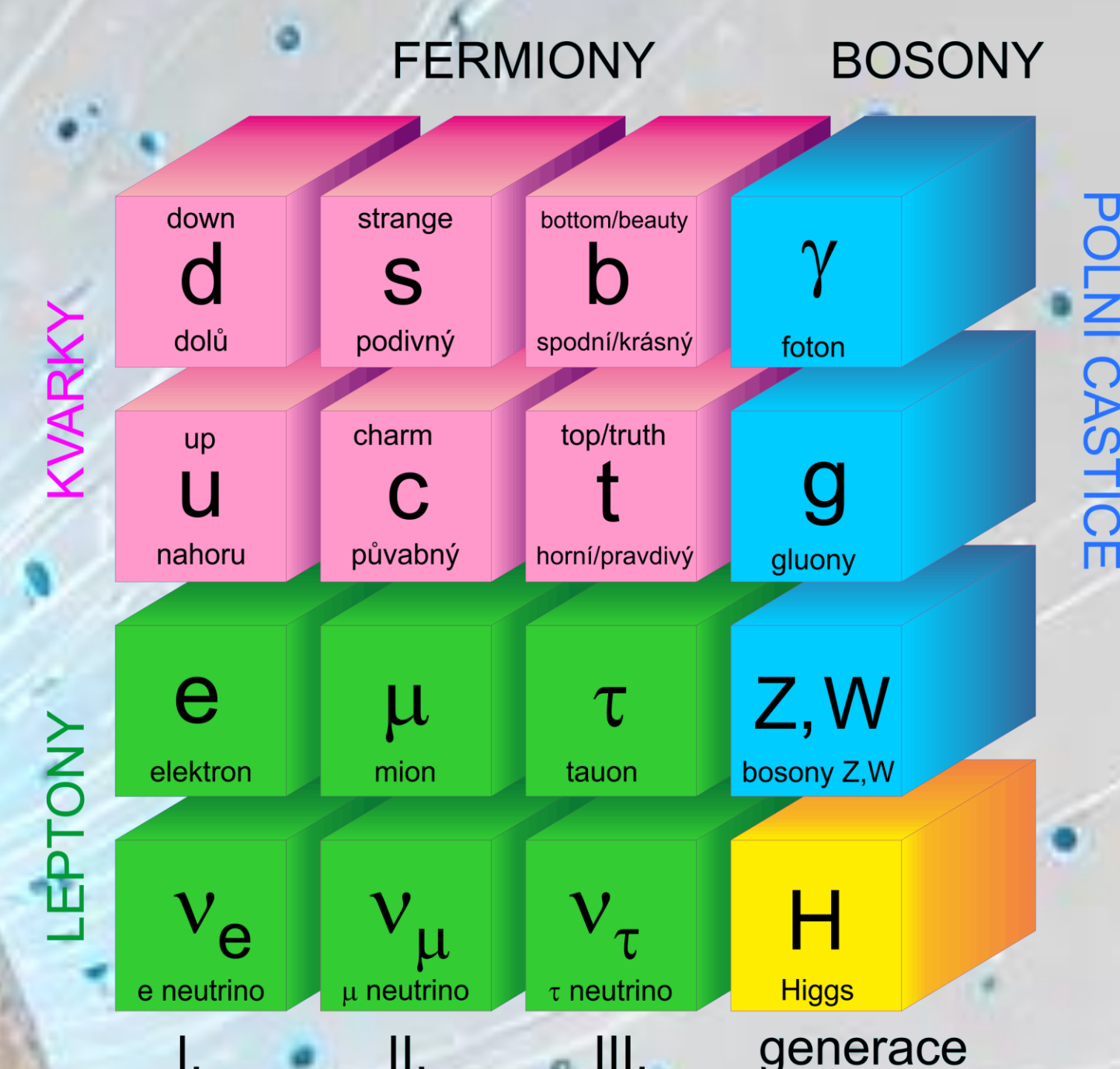
Jsi hustej, nebo ne? To je otázka, na kterou všichni chceme znát odpověď, ale jen miony ví tu správnou. Proto si v tomto projektu postavíme detektor na miony, abychom zjistili, jestli jsme pro ně opravdu hustí, nebo ne. Naším rozhodujícím nástrojem pro detekci mionů bude scintilační detektor a Python společně s Arduinem pro jeho naprogramování. Po neprospané noci strávené sestavováním detektoru proběhne samotné měření s výzkumníkem ležícím, spícím. Nejdříve výzkumník položí detektor na noční stůl vedle fotky Vojtěcha Svobody, a poté se vzbudí o půlnoci, nevzbudí a nenaštvě spolubydliče a umístí detektor společně s fotkou Vojtěcha Svobody pod postel (důležité!). Po další neprospané noci zpracuje data a vyhodnotí, zda je opravdu hustej, nebo ne.

ÚVOD

Miony jsou elementární částice patřící do skupiny fermionů-leptonů v rámci standardního modelu částic. Vznikají jako součást sekundárního kosmického záření ve výšce přibližně 25 km, kde dochází k srážkám jader primárního kosmického záření s molekulami atmosféry. Tyto srážky produkují piony a kaony, které se následně rozpadají na miony.

Relativistické efekty: Díky relativistickým rychlostem, blízkým rychlosti světla, podléhají miony efektům speciální teorie relativity, jako je dilatace času a kontrakce délek. Díky tomu mají dostatek času k dopadu na zemský povrch, kde je můžeme detekovat.

Princip detekce: miony detekujeme pomocí scintilačních detektorů. Když mion projde scintilátorem, dochází k excitaci elektronů materiálu, což vede k emisi fotonů. Tyto fotony jsou následně detekovány fotonásobiči, které produkují elektrický signál úměrný energii předané mionem scintilátoru.

ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI MIONU	
spin	1/2
náboj	záporný
poločas rozpadu	2,2 μs
klidová hmotnost	105,7 MeV/c ²

METODY A POUŽITÉ STROJE

MATERIÁLY

- Stavebnice MLAB
- Procesor ATmega1284P
- Scintilátory BC412
- Fotonásobiče USTSIPM01A
- Olověný plech
- Krabíčka od bonbonů

POSTUP KONSTRUKCE

- Obmotání scintilátoru teflonem
- Připojení fotonásobičů.
- Umístění celého zařízení do krabíčky od bonbonů.

PROGRAMOVÁNÍ

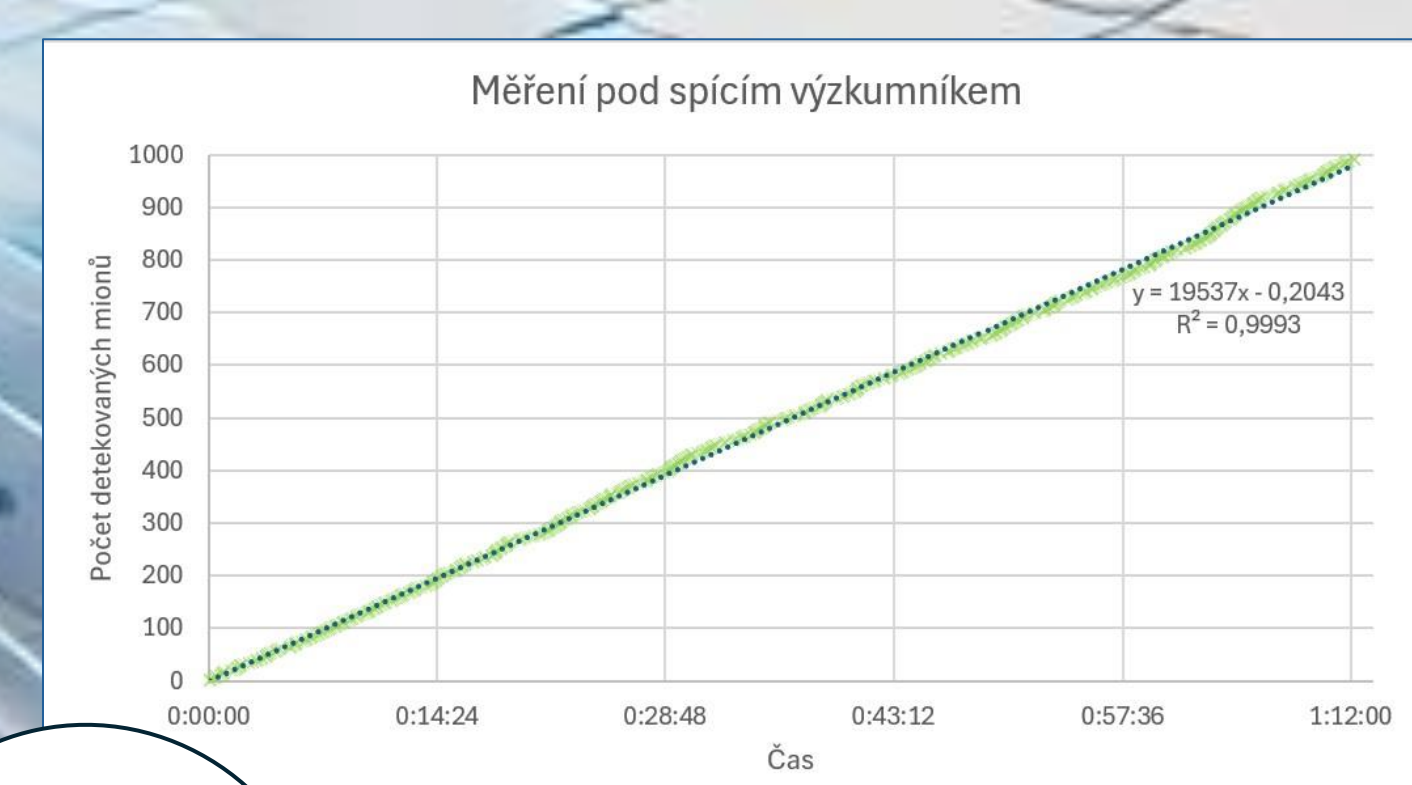
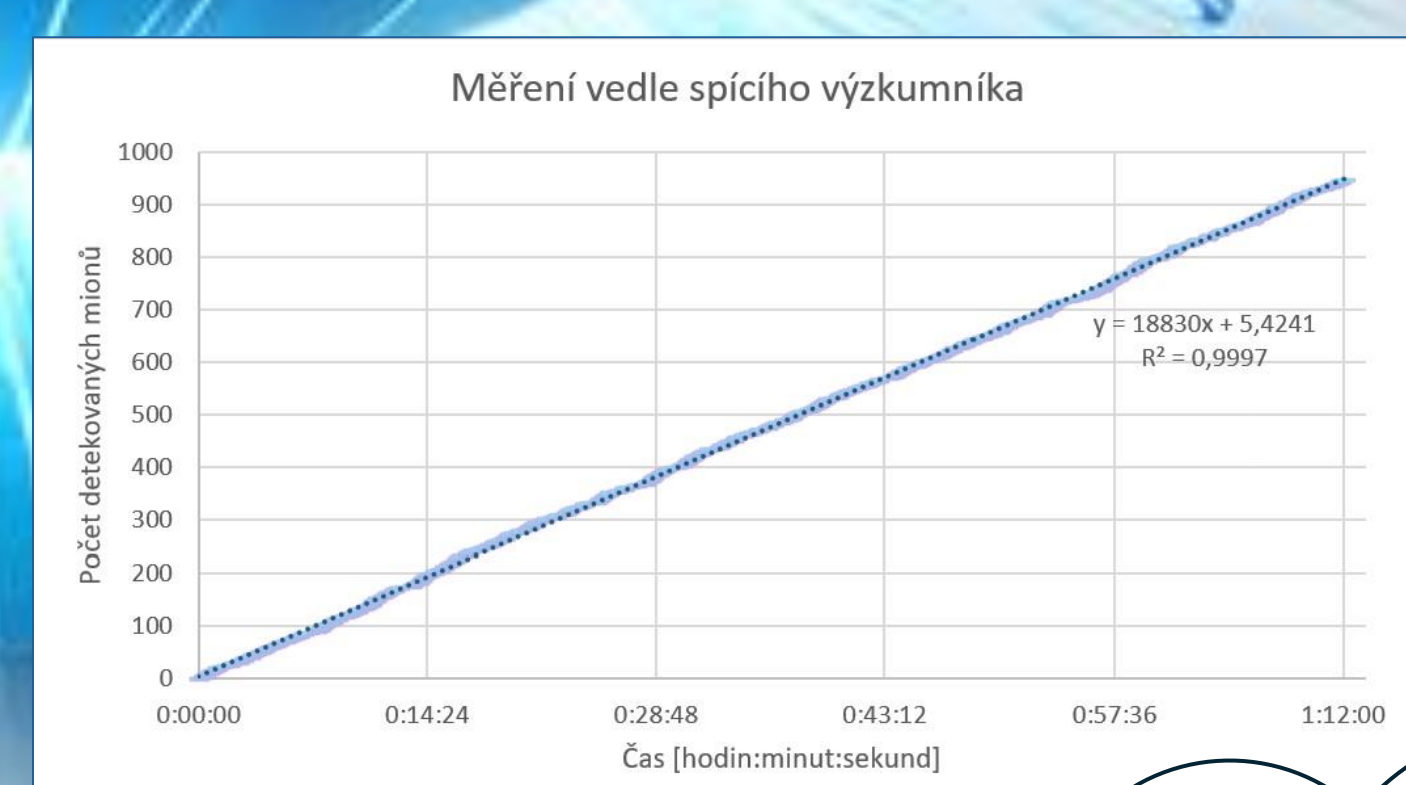
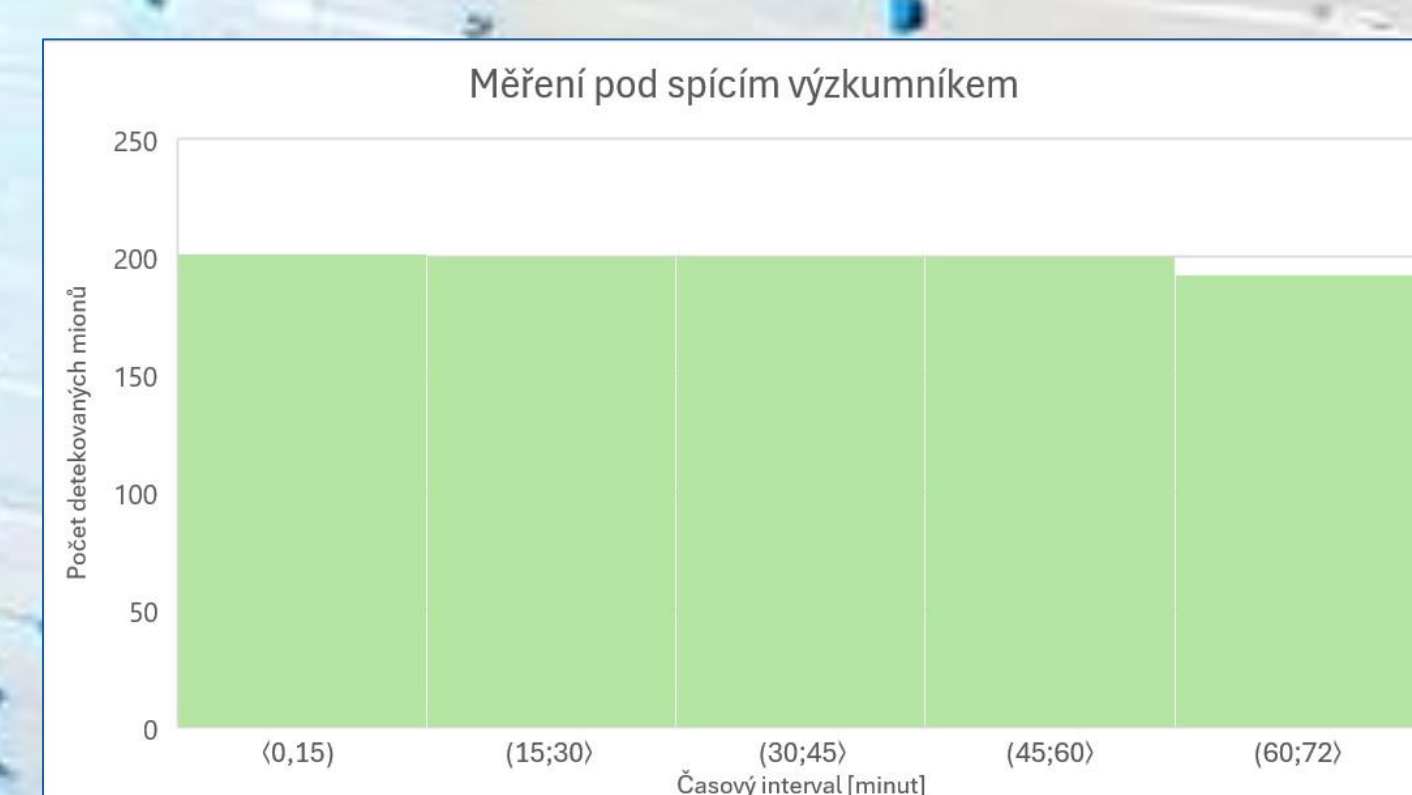
- Firmware pro Arduino v jazyce Processing
- Python skript pro zpracování signálů a logování dat

VÝSLEDKY EXPERIMENTU

Experiment spočíval v měření počtu mionů prošlých detektorem ve dvou fázích: detektor vedle a pod výzkumníkem. Z grafu patrné, že bylo detekováno přibližně 800 mionů za hodinu, dále detekce pravidelná a nárůst lineární (menší zanedbání). Rozdíl mezi grafy prakticky žádný, neboť jsou křivky skoro identické...

Co vyplívá: hmota kolem, tedy i výzkumník, nemá kontinuální strukturu, nýbrž diskrétní!!!!

ZÁVĚR

Detektor kosmického záření jsme úspěšně postavili a zjistili jsme, že výzkumník ani hmota okolo nejsou hustí. Výsledky experimentu ukazují, že počet detekovaných mionů je konstantní a nezávisí na poloze detektoru vůči výzkumníkovi.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme celému organizačnímu týmu Týdne vědy na Jaderce za uskutečnění tak úžasné akce, díky níž jsme si mohli vyzkoušet jak simulátor vědce, tak i chudého študáka. Konkrétně děkujeme Ing. Vojtěchovi Svobodovi, CSc., který po celou dobu měření dohlížel na detektor i se spícím výzkumníkem. Nesmíme samozřejmě opomenout Ing. Martina Kákona, Ph.D., který nás celým projektem provázal – od fungování osciloskopu, přes zajímavé diskuze, až po exkurzi do vyhlášeného Alberta na Kobylisích.

